

Шутак Таміла Георгіївна

кандидат юридичних наук, перший секретар
Посольства України в Республіці Польща

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Системне поглиблення співпраці нашої держави та країн ЄС охоплює багато напрямків, які покликані у найближчому майбутньому завершити процеси євроінтеграції та перейти на рівень паритетного співробітництва. Наведене корисно для всіх учасників цих відносин, де європейці отримують надійних і позитивно прогнозованих партнерів. Для України ж відкриваються унікальні можливості побудови справжнього громадянського суспільства за найкращими міжнародними стандартами і найбільшого сприяння.

На транскордонне співробітництва покладаються значні сподівання щодо ефективного розвитку міжнародних відносин через організацію та здійснення спільних дій вітчизняних і закордонних орга-

нів державної влади та органів місцевого самоврядування, територіальних громад та інших зацікавлених учасників. Окреслене вимагає сталого формування, реалізації та розвитку раціональної та ефективної державної політики у сфері транскордонного співробітництва, що неможливо без удосконалення відповідних адміністративно-правових засад.

Державна політика об'єктивує сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації політичних рішень та системи публічного управління розвитком країни. Раціональність як базова процесуальна характеристика держави, домінуючий спосіб забезпечення її життєдіяльності також утверджується й шляхом формування держав-

ної політики і полягає в практиці узгодження цілей різних груп інтересів через змагальність аргументів, спроби переконання опонентів у справедливості своїх позицій та оцінок.

У підсумку раціональна аргументація є основний процес, що концептуалізує формування державної політики. Конкретні показники останньої, їхня збалансованість важливі як засіб підвищення результативності діяльності органів публічної влади й узгодженості дій, а також учасників процесу прийняття рішень у цілому. Така конкретизація слугує надійним базисом забезпечення результативності та ефективності діяльності, оптимізації цільового й функціонального навантаження. Отже, раціоналізм має бути безумовною основою прийняття рішень у сучасній державі. У практичному плані утвердження цього методологічного принципу формування політики передбачає посилення регламентації службової діяльності державних службовців.

Загалом погоджується із зазначеним В. І. Андріяш та додає, що державна політи-

ка – це оптимальний синтез об'єктивних тенденцій суспільного розвитку і суб'єктивних суджень людей про власні інтереси в суспільстві, що дистанціюється від політики конкретних політичних сил, навіть тих які мають більшість у представницьких органах влади. Наведене викликане певними умовами, по-перше, державна політика представляла й інтереси меншості, інакше будуть виникати труднощі при її реалізації; по-друге, державна політика є досить стійкою, стабільною, має історичну перспективу; по-третє, виступає об'єднуючою силою, спрямованою на позитивний розвиток суспільства [1].

Наведене актуально для постійної реалізації транскордонного співробітництва, що охоплює сукупність вказаних чинників. Зокрема низка напрямків внутрішньої та зовнішньої державної діяльності реалізується у цьому випадку, прикладом економічна, дипломатична, культурна функції на міжнародному рівні, соціальна, економічна, правозахисна тощо – у межах нашої країни. Законом України «Про транскордонне співробітництво»

[2] визначено, що відповідна співпраця в межах повноважень вітчизняних суб'єктів може здійснюватися в економічній, соціальній, науково-технічній, культурно-освітній, екологічній та інших сферах, а також у питаннях надання взаємної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Тому метою державної політики є створення сприятливих умов для ефективної та взаємовигідної співпраці суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва України, підвищення соціально-економічного розвитку регіонів України та рівня життя населення.

Одним із перших ключових нормативно-правових актів з питань розвитку транскордонного співробітництва став План дій «Україна-Європейський Союз», схвалений Кабінетом Міністрів України від 12.02.2005. Ним визначено безперервний та двосторонній зв'язок європейської інтеграції зі становленням взаємодії прикордонних територій, як обов'язкової складової поліпшення відповідних двосторонніх зв'язків [3]. Протягом наступного десятиліття регіональна співпраця зазнала кар-

динальних змін й суттєвого розвитку, що охоплювало значно більше спрямувань. Це стало передумовою та у подальшому – міжнародним зобов'язанням нашої країни з ухваленням рішення про асоційоване членство з ЄС.

Окреслені процеси доцільно представити у двох періодах формування та реалізації державної політики у сфері транскордонного співробітництва: 1) 2005-2014 р. – активізація процесів міжнародного співробітництва, діяльність органів публічної влади, спрямованої на розвиток регіонального співробітництва, однак такі заходи були знівельовані відповідними катаклізмами у нашій країні; 2) з 2014 р. й до сьогодні – надзвичайна міжнародна підтримка у протистоянні з РФ втілилася в ухвалення Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 (далі – Угода про асоціацію), що зумовило стрімкий розвиток засад транскордонного та регіонального співробітництва.

Особливість першого з наведених періодів варто здійснити через загальний теоретико-правовий аналіз, зокрема Порядку денного асоціації Україна-ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію від 20.11.2009. Основна теза цього документу полягає у розвитку співпраці з метою ознайомлення зацікавлених сторін українського соціуму з процесом консолідації між соціальними партнерами в ЄС для подальшої інтеграції громадянського суспільства у політичні процеси в Україні [4].

В означений проміжок часу особливості формування та реалізації різних напрямків державної політики у сфері транскордонного співробітництва у повній мірі відбилися у двох відповідних головних державних програмах – Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 № 1819 [5], та Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки, затверджена постановою Ка-

бінету Міністрів України від 01.12.2010 № 1088 [6].

Ключовою відмінністю цієї програми від подібних документів є персоніфікація суб'єктів транскордонного співробітництва, а також конкретизація цілей та результатів відповідної державної діяльності. В цілому пріоритетами реалізації цієї програми є: сприяння економічному та соціальному розвитку прикордонних регіонів; підвищення стандартів та якості життя, добробуту і забезпечення безпеки життя та охорони навколишнього природного середовища; посилення інституційної спроможності прикордонних регіонів у здійсненні транскордонного співробітництва; сприяння створенню умов і визначення інструментів для забезпечення мобільності людей, товарів і капіталу [7]. Отже, державна політика в окресленій сфері спрямовується на відхід від виключної реалізації міжнародних зобов'язань України в євроінтеграційних процесах. Починають враховуватися реальні потреби конкретних прикордонних територій, які сприяють налагодженню суспільного життя.

Додатковим стимулом розвитку транскордонного співробітництва саме вітчизняних територіальних громад та органів місцевого самоврядування є впровадження Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. Процеси децентралізації влади передбачають за мету визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних і доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Андріяш В. І. Державна політика: концептуальні аспекти визначення. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=626>.
2. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24.06.2004 № 1861-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.
3. План дій «Україна-Європейський Союз». Європейська політика сусідства від 12.02.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693.
4. Порядок денний асоціації Україна – ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію від 20.11.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_990.
5. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 № 1819. Урядовий кур'єр від 17.01.2007. № 8.
6. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 № 1088. Урядовий кур'єр від 08.12.2010. № 230.
7. Державна програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 554. Урядовий кур'єр від 28.09.2016. № 182. Ст. 831.